

Osnovni pojmi

V(*G*) množica vozlišč grafa G, E(*G*) množica povezav grafa G
*N*_{*g*}(*u*) soseščina vozlišča u, *deg*_{*G*}(*u*) stopnja vozlišča
δ(*G*) minimalna stopnja grafa, Δ(*G*) maksimalna stopnja grafa
Ω(*G*) število komponent grafa,
*d*_{*G*}(*u,v*) dolžina najkrajšega sprehoda med u,v
diam(*G*) premer grafa, *rad*(*G*) polmer grafa
g(*G*) ožina grafa, τ(*G*) število vpetih dreves
F(*G*) množica lic vložitve, *l*(*F*) dolžina lica
G ≅ *H* izomorfna grafa

Barvanje grafov

K-barvanje je preslikava *C* : *V*(*G*) → [*k*], če velja: *uv* ∈ *E*(*G*) ⇒ *C*(*u*) ≠ *C*(*v*).

Kromatično število χ(*G*) je min{k; ∃k − barvanje *G*}.

Ključno število ω(*G*) je velikost največjega polnega podgraфа v *G*.

Spoj grafov *G* ⊕ *H* dobimo tako, da dodamo ∀ možne povezave med *G* in *H*.

K-barvanje povezav je *C* : *E*(*G*) → [*k*] če velja: *uv*, *uw* ∈ *E*(*G*) ⇒ *C*(*uv*) ≠ *C*(*uw*).

Kromatični indeks χ'(*G*) je min{k; ∃k − barvanje povezav *G*}.

G je **razreda I** če χ'(*G*) = Δ(*G*) in **razreda II** če χ'(*G*) = Δ(*G*) + 1.

Požrešni algoritem: (1) izberemo poljubni vrstni red vozlišč (2) vozlišča barvamo v tem vrstnem redu in ko je vozlišče na vrsti, ga pobarvamo z najmanjšo možno barvo (najmanjša barva, ki še ni bila uporabljena na njegovih že pobarvanih sosedih). Vedno ∃ vrstni red, da dobimo optimalno barvanje.

- H* podgraf grafa G ⇒ χ(*G*) ≥ χ(*H*).
- χ(*G*) ≥ ω(*G*).
- χ(*G*) ≤ Δ(*G*) + 1.
- G ni regularen ⇒ χ(*G*) ≤ Δ(*G*).
- (Brooks)** G povezan in ni niti poln, niti lih cikel ⇒ χ(*G*) ≤ Δ(*G*).
- Naj bo *d*₁ ≥ *d*₂ ≥ … ≥ *d*_{*n*} zaporedje stopenj grafa, tedaj velja: χ(*G*) ≤ 1 + *max*(*min*(*d*_{*i*}, *i* − 1)).^{1 ≤ i ≤ *n*}

- χ(*G* ⊕ *H*) = χ(*G*) ⊕ χ(*H*).
- (4CT)** *G* ravninski ⇒ χ(*G*) ≤ 4. (**Vizing**) Δ(*G*) ≤ χ'(*G*) ≤ Δ(*G*) + 1.
- ∀*n* ≥ 2 je *K*_{*n*} razreda I ⇔ n sod.
- ∀ dvodelen graf je razreda I.
- vsak Hamiltonov 3-regularen graf je razreda 1.
- regularen graf z liho mnogo točkami je razreda 2.
- C*_{*m*}□*C*_{*n*} je razreda 2, če *m* in *n* nista liha. Če sta *m,n* sodi ∃ = 2, drugače ∃ = 2.
- G graf z *n* vozlišči: s√*n* ≤ ∃(*G*) + ∃(*G*) ≤ *n* + 1.

Neodvisne in dominantne množice

Neodvisna množica *I* ⊆ *V*(*G*) je taka, da ∀*i,j* ∈ *I* in j nista sosedni.

Neodvisnostno število α(*G*) je moč največje neodvisnostne množice v *G*. Neodvisna množica *I* je **maksimalna**, če ni vsebovana kot prava podmnožica v neki neodvisni množici.

Dominantna množica *X* ⊆ *V*(*G*) je taka, da za ∀*v* ∈ *V*(*G*) velja, *v* ∈ *X* ali *v* ima soseda v *X*.

Dominacijsko število je moč najmanjše dominantne množice, oz. γ(*G*). Dominantna množica *D* je **povezana**, če inducira povezan podgraf, γ_{*c*}(*G*); **neodvisna**, če inducira podgraf brez povezav, γ_{*i*}(*G*); **celotna**, če ima ∀*v* ∈ *V*(*G*) soseda v *D*, γ_{*t*}(*G*).

Soseščino vozlišča u definiramo kot odprto *N*_{*g*}(*u*) = {*v* : *uv* ∈ *E*(*G*)} oz. zaprto *N*_{*G*}[*u*] = *N*_{*G*}(*u*) ∪ {*u*}.

Zaprto soseščino množice **D** definiramo kot *N*_{*G*}[*D*] = ∪_{*u* ∈ *D*} *N*_{*G*}[*u*].

2-pakiranje grafa je taka množica *X* da velja: *x,y* ∈ *X*; *x* ≠ *y* ⇒ *d*_{*G*}(*x,y*) ≥ 3. Moč največjega 2-pakiranja *G* je **2-pakirno število**, ρ(*G*). Če za 2-pakiranje *X* grafa *G* velja: ∪_{*u* ∈ *X*} *N*_{*G*}[*u*] = *V*(*G*), pravimo da je *X*

popolna koda *G*.

- α(*G*)χ(*G*) ≥ |*V*(*G*)|.
- α(*G*) ≤ |*V*(*G*)| −

|

E

(
G
)

|

Δ

(
G
)

{\displaystyle \left|{\frac {|E(G)|}{\Delta (G)}}\right|}

.
- ⌈

|

V

(
G
)

|

Δ

(
G
)
+
1

{\displaystyle \left\lceil {\frac {|V(G)|}{\Delta (G)+1}}

 ⌋ ≤ γ(*G*) ≤ ⌊

|

V

(
G
)

|

2

{\displaystyle \left\lfloor {\frac {|V(G)|}{2}}

 ⌋.

(**4**) *G* povezan ⇒ γ(*G*) ≥ ρ(*G*).

(**5**) G premore popolno kodo ⇒ γ(*G*) = ρ(*G*).

(**6**) *H* vpet podgraf v *G* ⇒ γ(*G*) ≤ γ(*H*).

(**7**) *G* povezan ⇒ premore vpeto drevo *T*, da velja γ(*G*) = γ(*T*).

(**8**) *G* ima vsaj 1 povezavo ⇒ γ(*G*) ≤ χ(*G*).

(**9**) Za ∀ graf brez izoliranih vozlišč velja γ(*G*) ≤ γ_{*t*}(*G*) ≤ 2γ(*G*).

Algebrske strukture

		asoc	enota	inverz	komut	distrib
magma	(<i>M</i> ,ο)				?	
polgrupa	(<i>M</i> ,ο)	ο			?	
monoid	(<i>M</i> ,ο)	ο	ο		?	
grupa	(<i>M</i> ,ο)	ο	ο	ο	?	
abelova grupa	(<i>M</i> ,ο)	ο	ο	ο	ο	
bigrupoid	(<i>M</i> , ⊕ , ⊙)					?
polkolobar	(<i>M</i> , ⊕ , ⊙)	⊕			⊕ , (⊙?)	⊙
kolobar	(<i>M</i> , ⊕ , ⊙)	⊕ , ⊙	⊕	⊕	⊕ , (⊙?)	⊙
kolobar z enoto	(<i>M</i> , ⊕ , ⊙)	⊕ , ⊙	⊕ , ⊙	⊕	⊕ , (⊙?)	⊙
obseg	(<i>M</i> , ⊕ , ⊙)	⊕ , ⊙	⊕ , ⊙	⊕ , ⊙ \{0}	⊕	⊙
polje	(<i>M</i> , ⊕ , ⊙)	⊕ , ⊙	⊕ , ⊙	⊕ , ⊙ \{0}	⊕ , ⊙	⊙

vse strukture morajo biti zaprte za operacijo

? pomeni, da lastnost ni obvezna

primer: polgrupa z komut. operacijo je komutativna polgrupa

Lastnosti

asociativnost	(<i>a</i> ο <i>b</i>) ο <i>c</i> = <i>a</i> ο (<i>b</i> ο <i>c</i>)
enota	<i>a</i> ο <i>e</i> = <i>e</i> ο <i>a</i> = <i>a</i>
inverz	<i>a</i> ο <i>a</i> ⁻¹ = <i>a</i> ⁻¹ ο <i>a</i> = <i>e</i>
komutativnost	<i>a</i> ο <i>b</i> = <i>b</i> ο <i>a</i>
leva distributivnost	(<i>a</i> ⊕ <i>b</i>) ⊙ <i>c</i> = (<i>a</i> ⊙ <i>c</i>) ⊕ (<i>b</i> ⊙ <i>c</i>)
desna distributivnost	<i>c</i> ⊙ (<i>a</i> ⊕ <i>b</i>) = (<i>c</i> ⊙ <i>a</i>) ⊕ (<i>c</i> ⊙ <i>b</i>)
homomorfizem	<i>f</i> (<i>x</i> ο ₁ <i>y</i>) = <i>f</i> (<i>x</i>) ο ₂ <i>f</i> (<i>y</i>)
preslikava enote	<i>f</i> (<i>e</i> _{ο₁}) = <i>e</i> _{ο₂}
preslikava inverza	<i>f</i> (<i>a</i>) ⁻¹ = <i>f</i> (<i>a</i> ⁻¹)

Definicije

operacija na množici M je funkcija *f* : *M* × *M* → *M*

grupoid je urejen par (*M*,ο), kjer je M množica in ο operacija na M
polgrupa je asociativen grupoid
monoid (magma) je polgrupa z enoto (enota je največ ena)
grupa je monoid z inverzom (inverz je za vsak element največ en)

surjektivnost (onto) *f* : *X* → *Y*

∀*y* ∈ *Y*, ∃*x* ∈ *X* : *f*(*x*) = *y*

injektivnost (one-to-one) *f* : *X* → *Y*

∀*a,b* ∈ *X* : *f*(*a*) = *f*(*b*) ⇒ *a* = *b*

∀*a,b* ∈ *X* : *a* ≠ *b* ⇒ *f*(*a*) ≠ *f*(*b*)

če ima funkcija levi inverz je injetivna.

če ima funkcija desni inverz je surjektivna

funkcije so asociativne, njihova enota je *id*_{*s*}(*a*) = *a*

Lastnosti grup (G)

moč je število elementov; moč podgrupe deli moč grupe.

red elementa *a* ∈ *G* je najmanjše *n* ∈ ℕ da velja *a*^{*n*} = *e*, če tak *n* ∉ je red elementa a neskončen. ∀ element ∀ vsake končne grupe ima končen red.

podgrupa je podmnožica končne grupe, če je zaprta za ο.

<i>a,b,c</i> ∈ <i>G</i>	<i>ab</i> = <i>ac</i>	⇒	<i>b</i> = <i>c</i>
<i>a,b,c</i> ∈ <i>G</i>	<i>ba</i> = <i>ca</i>	⇒	<i>b</i> = <i>c</i>
<i>a,b</i> ∈ <i>G</i>	<i>ab</i> = <i>e</i>	⇒	<i>a</i> = <i>b</i> ⁻¹ in <i>b</i> = <i>a</i> ⁻¹
<i>a,b</i> ∈ <i>G</i>	<i>ab</i> = <i>e</i>	⇒	(<i>ab</i>) ⁻¹ = <i>b</i> ⁻¹ <i>a</i> ⁻¹
<i>a,b</i> ∈ <i>G</i>	<i>ab</i> = <i>e</i>	⇒	((<i>a</i>) ⁻¹) ⁻¹ = <i>a</i>
<i>a,b,c</i> ∈ <i>G</i>	<i>aba</i> ⁻¹ = <i>c</i>	⇒	<i>c</i> je konjugiran b

ciklična grupa *G* je taka, da ∃*a* ∈ *G*, da je <*a*>= {*a*^{*n*}; *n* ∈ ℤ} ≅ *G*. Naj bo *G* poljubna grupa, in *a* ∈ *G*, potem je <*a*> ciklična podgrupa v *G* generirana z *a*.

center grupe *Z*(*G*) = {*a*; *a* ∈ *G* : *ax* = *xa* ∀*x* ∈ *G*} je podgrupa v *G*.

levi/desni odsek podgrupe *H* (grupe *G* po *a*) je *aH* = {*ah* : *h* ∈ *H*}. Naj bo *G* grupa, *H* ≤ *G*, *a,b* ∈ *G*, tedaj velja:

- a* ∈ *aH*
- aH* = *H* ⇔ *a* ∈ *H*
- bodisi *aH* = *bH* bodisi *aH* ∩ *bH* = ∅
- aH* = *bH* ⇔ *a*⁻¹*b* ∈ *H*
- |*aH*| = |*bH*|
- aH* = *Ha* ⇔ *H* = *aHa*⁻¹
- aH* ≤ *G* ⇔ *a* ∈ *H*

(**Lagrange**) Če je *G* končna grupa in *H* ≤ *G*, potem |*H*| deli |*G*| in število različnih levih/desnih odsekov po *H* je

|

G
|

|
H
|

{\displaystyle \frac{|G|}{|H|}}

.

podgrupa edinka *H* je taka podgrupa v *G*, če velja:

aH = *Ha* ∀*a* ∈ *G* oz. *aHa*⁻¹ = *H* ∀*a* ∈ *G*; pišemo *H* <*G*

enostavna grupa *G* je taka, kjer *G* in *id* edini edinki *G*. *G*/*H* = {*aH* : *a* ∈ *G*}, kjer *H* <*G*. *G*/*H* je grupa za (*aH*) · (*bH*) = (*ab*)*H*; **faktorska grupa**.

Lastnosti kolobarjev (R)

direktna vsota *R* ⊕ *S* kjer *R,S* kolobarja, so ∀ urejeni pari (*r,s*) *r* ∈ *R* *s* ∈ *S*, kjer (*r,s*) + (*r'*, *s'*) = (*r* + *r'*, *s* + *s'*) in (*r,s*)(*r'*, *s'*) = (*rr'*, *ss'*). *R* ⊕ *S* je kolobar.

center kolobarja *Z*(*R*) = {*a* ∈ *R*; *ax* = *xa* ∀*x* ∈ *R*} je podkolobar.

delitelja **niča** sta taka *a,b* ∈ *R* da velja *ab* = 0 in *a* ≠ 0, *b* ≠ 0.

pravilo krajšanja: *a,b,c* ∈ *R* *a* ≠ 0 *ab* = *ac* ⇒ *b* = *c*.

cel kolobar *R* je komutativen kolobar z enoto 1 ≠ 0, ki nima deliteljev niča.

- Naj bo (*R*, +, ·) komutativen kolobar z enoto 1 ≠ 0: *R* cel ⇔ velja pravilo krajšanja.
- Polje je cel kolobar.
- R* končen cel kolobar ⇒ *R* polje.
- Za *n* ∈ ℕ *n* ≥ 2 velja: ℤ_{*n*} cel kolobar ⇔ ℤ_{*n*} je polje ⇔ *n* je praštevilo.

karakteristika kolobarja je najmanjši *n* ∈ ℕ da za ∀*a* ∈ *R* *na* = 0. Če tak *n* ne ∃ ima *R* karakteristiko 0; *char*(*R*).

- Naj bo *R* kolobar z enoto. Če je red elementa 1 v grupi (*R*, +) enak *n*, potem je *char*(*R*) = *n*.
- Če *R* cel kolobar, potem bodisi *char*(*R*) = 0, bodisi *char*(*R*) = *p*, kjer *p* praštevilo.

ideal je tak podkolobar *S* kolobarja *R*, da velja: *r* ∈ *R* *s* ∈ *S* ⇒ *rs,sr* ∈ *S*. Naj bosta *I, J* ideala v *R*:

I + *J* = {*i* + *j*; *i* ∈ *I* *j* ∈ *J*}

I · *J* = {*i*₁*j*₁ + … + *i*_{*n*}*j*_{*n*}; *i*_{*k*} ∈ *I* *j*_{*k*} ∈ *J* *k* ∈ [*n*]}

- (1) $I + J$ in $I \cdot J$ sta ideala v R .
(2) I ideal $\implies R/I$ kolobar; **faktorski kolobar**.

Podstrukture

skrčitev operacije $\circ_N$ podeduje asociativnost in komutativnost podgrupa: $\forall a,b \in H : a \circ b \in H, e_\circ \in H, \forall a \in H : a^{-1} \in H$ podkolobar: $\forall x,y \in N$ velja $x - y \in N$ in $xy \in N$

($N,\circ$) **podgrupoid** v ($M,\circ$):
 $\iff$ ($M, \circ$) grupoid, $N \subseteq M$, N zaprta za $\circ$
($N,\circ$) **(komutativna) podpolgrupa** v ($M,\circ$):
 $\iff$ ($M, \circ$) (komutativna) polgrupa, ($N, \circ$) podgrupoid
($N,\circ$) **podmonoid** v ($M,\circ$):
 $\iff$ ($M, \circ$) monoid, ($N, \circ$) podpolgrupa, $e \in N$
($N,\circ$) **podgrupa** v ($M,\circ$):
 $\iff$ ($M, \circ$) grupa, ($N, \circ$) podmonoid, $\forall a \in N \exists a^{-1} \in N$
 $\iff$ ($M, \circ$) grupa, $\forall a,b \in N$ velja $a \circ b^{-1} \in N$
($N,\oplus,\odot$) **podkolobar** v ($M,\oplus,\odot$): $N \subseteq M$
 $\iff$ N podgrupa ($M,\oplus$)
 $\iff$ N podgrupoid ($M,\odot$)
($K,\oplus,\odot$) **podobseg** v ($L,\oplus,\odot$): $K \subseteq L$
 $\iff$ K podgrupa ($L,\oplus$)
 $\iff$ $K \setminus \{0\}$ podgrupa ($L \setminus \{0\},\odot$)

Homomorfizmi

homomorfizem ohranja lastnosti algebrske strukture
monomorfizem je **injektivni** homomorfizem
epimorfizem je **surjektivni** homomorfizem
izomorfizem je **bijektivni** homomorfizem
endomorfizem je preslikava na samega sebe
avtomorfizem je izomorfizem in endomorfizem

Homomorfizem grup $(G_1,\circ_1) \rightarrow (G_2,\circ_2)$

$f : G_1 \rightarrow G_2 \quad \ni : \quad f(x \circ_1 y) = f(x) \circ_2 f(y) \quad \forall x,y \in G_1$

slika enoto prve grupe v enoto druge grupe
slika inverz vsakega elementa prve grupe v inverz njegove slike

Homomorfizem kolobarjev $(M_1, \oplus_1, \odot_1) \rightarrow (M_2, \oplus_2, \odot_2)$

$f : M_1 \rightarrow M_2 \quad \ni : \quad f(x \oplus_1 y) = f(x) \oplus_2 f(y) \quad \forall x,y \in M_1$

$f : M_1 \rightarrow M_2 \quad \ni : \quad f(x \odot_1 y) = f(x) \odot_2 f(y) \quad \forall x,y \in M_1$

slika additivno enoto prve grupe v enoto druge grupe
slika additivni inverz vsakega elementa prve grupe v inverz njegove slike
slika multiplikativno enoto prve grupe v enoto druge grupe (če obstaja)

Linearna diofantska enačba

$\forall a_1,a_2 \in \mathbb{Z}, a_1 \perp a_2 \implies \exists x,y \in \mathbb{Z} : a_1x + a_2y = 1$

inverz elementa a v $\mathbb{Z}_p$ je tak $a^{-1} = x \bmod p$, da je $ax + py = 1, y \in \mathbb{Z}, a^{-1} \exists$ če $\gcd(a,p) = 1 \implies \mathbb{Z}_p$ polje, če p praštevilco.

$F[x]/(p)$ polje, če je $p \in F[x]$ nerazcepen polinom stopnje ≥ 1

Permutacije

permutacija na končno množico A je poljubna bijektivna funkcija $f : A \rightarrow A$. **permutacijska grupa** je množica nekaj permutacij nekaj permutacij iz A , ki z komponiranjem tvorijo grupo.

$S(A)$: množica $\forall$ permutacij na A

S_n : množica vseh permutacij na $\{1, 2, \dots, n\}$; **polna simetrična grupa**
 A_n : množica $\forall$ sodih permutacij iz S_n ; **alternirajoča grupa**, $|A_n| = \frac{n!}{2}$ (**Cayley**) $\forall$ grupa je izomorfná káki permutacijski grupi.

Za permutacijo iz S_n rečemo, da je dolžine n , pišemo:

$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & \dots & n-1 & n \\ a_1 & a_2 & a_3 & \dots & a_{n-1} & a_n \end{pmatrix},$

kjer so vsi a_i paroma različni elementi $\{1, 2, \dots, n\}$.
produkt permutacij: za poljubni permutaciji α in β iz S_n velja:

$\alpha \circ \beta = \beta * \alpha = \beta \alpha$

Identiteta reda n je

$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & \dots & n-1 & n \\ 1 & 2 & 3 & \dots & n-1 & n \end{pmatrix}.$

Za $\forall$ permutacijo $\pi \exists$ inverzna permutacija π^{-1} in velja:

$\pi * \pi^{-1} = \pi^{-1} * \pi = id.$

k je **fiksna točka** $\pi \Leftrightarrow \pi(k) = k$. Rečemo da **π pribije** k ; id pribije vsa števila; π in π^{-1} pribijeta ista števila.

π je **cikel** $\Leftrightarrow \exists$ neprazno zaporedje različnih števil:

$(a_0,a_1,a_2,\dots,a_{r-1})$

iz množice $\{1,2,\dots,n\}$. Velja:

- π pribije vsa števila, ki niso v zaporedju
- za števila iz zaporedja velja $\pi(a_k) = a_{k+1 \bmod r}$
- r je dolžina cikla
- $C = (a_1 a_2 \cdots a_n) \Rightarrow C^{-1} = (a_n a_{n-1} \cdots a_1)$
- C_1 in C_2 disjunktna cikla $\Rightarrow C_1 * C_2 = C_2 * C_1$.
- cikel dolžine m razpade na $\gcd(m,k)$ ciklov dolžine $m/\gcd(m,k)$ v π^k

$\forall$ permutacija se da (enolično) razcepiti na produkt disjunktnih ciklov. Razcep je enoličen do vrstnega reda ciklov. Elementi vsakega cikla razbitja tvorijo **orbite**.

Transpozicija je cikel dolžine 2. $\forall$ cikel daljši od 2 lahko zapišemo kot produkt transpozicij:

$(a_1 a_2 \cdots a_k) = (a_1 a_2)(a_1 a_3) \cdots (a_1 a_k).$

$\forall$ permutacija se da zapisati kot produkt transpozicij (zapis ni enoličen, ohrani pa se parnost št. transpozicij). **Parnost** permutacije - št. transpozicij.

Naj ima permutacija $\pi \in S_n$ v zapisu k_i ciklov dolžine i , za $i = 1, \dots, n$. Pravimo, da ima **π ciklično strukturo** $(k_1, k_2, \dots, k_n)$. Velja:

$1k_1 + 2k_2 + 3k_3 + \dots + nk_n = n$

Red $\text{red}(\pi)$ permutacije π je najmanjši $k \in \mathbb{N}$, za katerega velja $\pi^k = id$.

- Cikel C dolžine $m \Rightarrow \text{red}(C) = m$
- π produkt tujih ciklov dolžine $m_1, m_2, \dots, m_k \Rightarrow \text{red}(\pi) = \text{lcm}(m_1, m_2, \dots, m_k)$
- $\text{red}(\pi) = \text{red}(\pi^{-1})$

Konjugiranost je ekvivalenčna relacija:

$\pi_1 \approx \pi_2 \Rightarrow \exists \tau : \pi_2 = \tau \circ \pi_1 \tau^{-1}$

π in δ sta konjugirani $\Leftrightarrow$ imata enako ciklično strukturo.

Teorija števil

Spodnji celi del $[x] = \max\{k \in \mathbb{Z}; k \leq x\}$.

Zgornji celi del $\lceil x \rceil = \min\{k \in \mathbb{Z}; k \geq x\}$.

Za $m,n \in \mathbb{Z}$ pravimo, da m **deli** n oz. $m \mid n$, če $\exists k \in \mathbb{Z} \ni n = k \cdot m$. Drugače $m \nmid n$.

Lastnosti |

(1) refleksivnost, (2) tranzitivnost, (3) antisimetričnost na $\mathbb{N}$ in (4) delna urejenost na $\mathbb{N}$. (5) $m \mid a$ in $m \mid b \Rightarrow m \mid a + b$, (6) $m \mid a \Rightarrow m \mid n \cdot a$ $n \in \mathbb{N}$

Izrek od deljenju

Naj bosta $n,m \in \mathbb{Z}$ ter $m > 0$. Potem $\exists$ enolično določena $k,r \in \mathbb{Z}$ tako da je $n = k \cdot m + r$ in $0 \leq r < m$. Pišemo $r = n \bmod m$.

Največji skupni delitelj $\gcd(m,n) = \max\{d \in \mathbb{N}; d \mid m \text{ in } d \mid n\}$; $m,n \in \mathbb{Z}, m,n \neq 0$. ($\gcd(0,n) = n$)

Najmanjši skupni večkratnik $\text{lcm}(m,n) = \min\{v \in \mathbb{N}; m \mid v \text{ in } n \mid v, v \neq 0\}$; $m,n \in \mathbb{Z}, m,n \neq 0$. ($\text{lcm}(0,n) = 0$)

(**T**) Naj bo n skupni večkratnik a in b . Potem $\text{lcm}(a,b) \mid n$.

Evklidov algoritem

Naj bo $a = k \cdot b + r$ in $0 \leq r < b$. Velja $\gcd(a,b) = \gcd(b,r)$.

Tuji števili

Če je $\gcd(a,b) = 1$, potem sta si $a,b \in \mathbb{N}$ **tuji** in pišemo $a \perp b$.

(**T**) Za $a,b,c \in \mathbb{N}$ velja: $a \mid b \cdot c \wedge a \perp b \Rightarrow a \mid c$.

(**T**) Za $a,m \in \mathbb{N}$ velja $m \perp a \Leftrightarrow m \perp (a \bmod m)$.

(**I**) Za $\forall a,b \in \mathbb{N}$ velja $\gcd(a,b) \cdot \text{lcm}(a,b) = a \cdot b$.

Praštevila

$2 \leq n \in \mathbb{N}$ je **praštevilo** če ima 2! delitelja - 1 in n . Drugače je n **sestavljeno število**. Par praštevil oblike $(p, p + 2)$ imenujemo **praštevilska dvojčka**.

(**T**) Naj bosta $a,b \in \mathbb{N}$. Velja:

- Če je p praštevilo, potem $p \perp a$ ali $p \mid a$.
- Če je p praštevilo ter $p \mid a \cdot b$, potem $p \mid a$ ali $p \mid b$.
- Za $a \geq 2 \exists$ praštevilo p , tako da $p \mid a$.

(**I**) Praštevil je ∞ mnogo.

(**H**) Praštevilskih dvojčkov je ∞ mnogo.

Kongruenca po modulu m

Naj bosta $a,b \in \mathbb{Z}$ ter $m \in \mathbb{N}$, če $m \mid a - b$ pravimo, da sta a in b **kongruenta po modulu m**, pišemo $a \equiv b \pmod m$ $\Leftrightarrow a \bmod m = b \bmod m$. Sledi $\equiv$ ($\bmod n$) je **ekvivalenčna relacija** na $\mathbb{Z}$.

Lastnosti kongruence

(1) Če $a \equiv b \pmod m$ in $c \in \mathbb{Z}$:

$a + c \equiv b + c \pmod m$
 $a - c \equiv b - c \pmod m$
 $a \cdot c \equiv b \cdot c \pmod m$

(2) Če $a \equiv b \pmod m$ in $c \equiv d \pmod m$:

$a + c \equiv b + d \pmod m$
 $a - c \equiv b - d \pmod m$
 $a \cdot c \equiv b \cdot d \pmod m$

(3) Če $a \equiv b \pmod m$ in $n \in \mathbb{N}$, potem $a^n \equiv b^n \pmod m$.

(4) Če $a \cdot c \equiv b \cdot c \pmod m$ in $c \perp m$, potem $a \equiv b \pmod m$.

REA (Razširjen Evklidov algoritem)

REA poišče ne le $\gcd(a,b)$ ampak tudi $s,t \in \mathbb{Z}$, da velja $a \cdot s + b \cdot t = \gcd(a,b)$.

Postopek

Začetne vrednosti:

$r_{-1} = a \quad s_{-1} = 1 \quad t_{-1} = 0$
 $r_1 = b \quad s_1 = 0 \quad t_1 = 1$

Iteracija za $i = 1,2,\dots,n+1$, kjer je $n+1$ najmanjši indeks, za katerega $r_{n+1} = 0$:

$k_i = \lfloor \frac{r_{i-2}}{r_{i-1}} \rfloor$

$r_i = r_{i-2} - k \cdot r_{i-1}$
 $s_i = s_{i-2} - k \cdot s_{i-1}$
 $t_i = t_{i-2} - k \cdot t_{i-1}$

	<i>a</i>	1	0
<i>k</i> ₁	<i>b</i>	0	1
<i>k</i> ₂	<i>r</i> ₁	<i>s</i> ₁	<i>t</i> ₁
<i>k</i> ₃	<i>r</i> ₂	<i>s</i> ₂	<i>t</i> ₂
⋮	⋮	⋮	⋮
<i>k</i> _{<i>n</i>+1}	<i>r</i> _{<i>n</i>} ≠ 0	<i>s</i> _{<i>n</i>}	<i>t</i> _{<i>n</i>}
	<i>r</i> _{<i>n</i>+1} = 0	<i>s</i> _{<i>n</i>+1}	<i>t</i> _{<i>n</i>+1}

$a \cdot s_i + b \cdot t_i = r_i$ za $i = -1,0,1 \dots n + 1$

$r_n \mid r_i$ za $i = n,n - 1, \dots, 0, - 1$

gcd(a,b) = r_n